

COMPASS PROS

Whistleblowing
De klokkenluidersprocedure

NMBS 2023

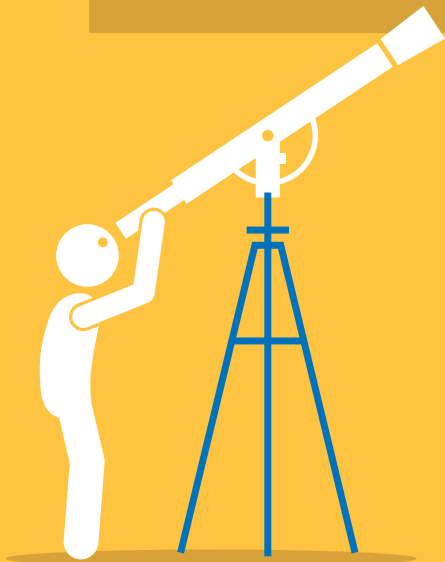

Onderweg.
Naar beter.

Inhoud

1. Waarom een klokkenluidersprocedure?	3
2. Wie kan klokkenluider zijn?	3
3. Aan welke voorwaarden moet je voldoen om een melding te maken?	4
4. Welke situaties kan je als klokkenluider melden?	4
5. Welke situaties kan je niet als klokkenluider melden?	4
6. Hoe kan je een melding doen?	5
7. Stappen voor de opvolging van de interne meldingen	6
8. Beschermingsmaatregelen onder de klokkenluiderswet.....	7

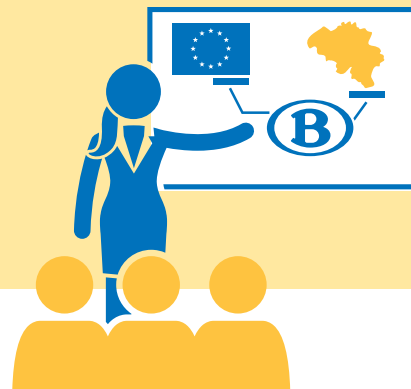

1. Waarom een klokkenluidersprocedure?

De klokkenluidersprocedure ('whistleblowing' in het Engels) van NMBS maakt het mogelijk voor personen ('klokkenluiders'/'melders') om wantoestanden te melden waarvan zij al dan niet het slachtoffer zijn. Deze procedure is een eenvoudige en vertrouwelijke manier om een wantoestand te melden zonder vrees voor represailles.

NMBS voldoet daarmee aan de wet van 8 december 2022¹ (hierna de "klokkenluiderswet" genoemd) die onder meer voorziet in de verplichting om een intern meldingskanaal op te zetten en de nodige bescherming te bieden aan melders.

2. Wie kan klokkenluider zijn?

Enieder die, op basis van gegronde redenen, waarachtige informatie over een bepaalde wantoestand in de werkcontext wenst te melden, kan de voorziene kanalen² gebruiken.

Kan als klokkenluider optreden:

- elke medewerker, ongeacht functie, directie of activiteitendomein;
- elke voormalige medewerker, gepensioneerde, persoon wiens aanwerving loopt, tijdelijke medewerker, stagiair en vrijwilliger;
- elke betrokken partij van NMBS (zoals leveranciers, contractanten, onderaannemers, vakbonden, ...).

1. Wet van 8 december 2022 betreffende de meldingskanalen en de bescherming van de melders van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstaties; omzetting van de richtlijn 2019/1937 van 23 oktober 2019 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden.

2. Zie punt 6: Hoe een melding maken?

3. Aan welke voorwaarden moet je voldoen om een melding te maken?

Eerder spraken we over de mogelijkheid om ‘wantoestanden’ te melden. Onder wantoestanden verstaan we elke situatie die je bezwaarlijk acht en die voldoet aan volgende cumulatieve voorwaarden:

- de feiten spelen zich af in de werkcontext;
- je hebt gegronde redenen om aan te nemen dat de informatie correct is;
- het algemeen belang is geschonden, d.w.z. het mag niet gaan om feiten die enkel betrekking hebben op jouw situatie of persoonlijk belang.

4. Welke situaties kan je als ‘klokkenluider’ melden?

Volgende situaties worden uitdrukkelijk door de klokkenluiderswet genoemd als ‘integriteitsschendingen’ waarover men een melding kan doen:

- schendingen van een wet, besluit, omzendbrief, regel of interne procedure, die een bedreiging vormen of schadelijk zijn voor het algemeen belang;
- een handeling die een onaanvaardbaar risico inhoudt voor het leven, de gezondheid of de veiligheid van personen of voor het milieu;
- een ernstige tekortkoming in de professionele verplichtingen of een ernstig geval van wanbeheer;
- het bewust bevelen of adviseren aan een persoon om een integriteitsschending (zoals omschreven in de voorgaande punten) te begaan.

5. Welke situaties kan je niet als ‘klokkenluider’ melden?

Een aantal situaties worden uitdrukkelijk door de wet uitgesloten. Deze situaties worden namelijk geregeld door andere wetten³ en kunnen via de klassieke communicatiekanalen gemeld worden⁴:

- meldingen over pesterijen, geweld en ongewenst seksueel gedrag op het werk (hiervoor voorziet de wet ‘welzijn op het werk’ reeds in een beschermingsmechanisme).
- meldingen over discriminatie op basis van beschermde criteria, zoals leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, huidskleur, ... (hiervoor voorzien verschillende discriminatiewetten reeds in bescherming).

3. Zo regelen de Welzijnswet (wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van werknemers bij de uitvoering van hun werk) en de Antidiscriminatiewet (wet van 7 april 2023 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie) het verloop van meldingen en de bescherming rond pesterijen, ongewenst gedrag en discriminatie.

4. Zie Compass PROS, onder “Heb je een vraag? Wil je een situatie melden?”

6. Hoe kan je een melding doen?

a. Via het **intern** meldingskanaal

Je kan binnen NMBS terecht bij het intern meldingskanaal ondergebracht bij het C&IO (Compliance & Investigation Office). Het C&IO is de interne dienst binnen NMBS die de meldingen centraliseert met het oog op behandeling, onderzoek en rapportage.

De taak van het C&IO als confidencieel en onpartijdig intern meldingskanaal, is in de eerste plaats het onderzoeken van de ontvankelijkheid van de meldingen die zij ontvangt⁵.

Volgende communicatiekanalen zijn beschikbaar om het C&IO te contacteren:

- per mail: compass@nmbs.be
- per post: Compliance & Investigation Office (B.11) Frankrijkstraat 56, 1060 Brussel

Bij voorkeur worden meldingen in het Nederlands, Frans, Duits of Engels opgemaakt. Elke melding die in een andere taal is opgesteld, kan evenwel door het C&IO vertaald worden.

b. Via het **extern** meldingskanaal

De federale ombudsman werd door de wet aangewezen als extern meldingskanaal. Alle voorwaarden, procedures, regels en praktische aspecten in verband met meldingen en de follow-up ervan zijn beschikbaar op www.federaalombudsman.be/nl/centrum-integriteit.

Als melder heb je de vrije keuze tussen de verschillende meldingskanalen⁶. Je geniet steeds dezelfde mate van bescherming. NMBS moedigt je aan om bij voorkeur het intern meldingskanaal te gebruiken. Dit om de interne processen onmiddellijk te optimaliseren en de nodige maatregelen te nemen om wantoestanden in de toekomst te vermijden.

5. Zie ook punt 7 voor het verloop en de opvolging van meldingen door het C&IO.

6. Meldingen kunnen intern, extern of openbaar zijn.

7. Stappen voor de opvolging van de interne meldingen

Het C&IO is belast met het onderzoek van de meldingen. Wanneer het C&IO een melding ontvangt, verloopt de opvolging ervan als volgt:

1 Ontvankelijkheid van de melding: er wordt nagegaan of je melding onder het toepassingsgebied van de klokkenluiderswet valt; er wordt een dossiernummer aangemaakt en je krijgt een ontvangstbevestiging binnen de 7 dagen. Het dossiernummer laat je toe om in de loop van het onderzoek eventueel bijkomende informatie aan te leveren.

2 Behandeling van het dossier door het C&IO: er wordt een onderzoek gevoerd ("à charge" en "à décharge") waarvan de resultaten (vaststellingen en eventuele aanbevelingen) op het einde in een vertrouwelijk verslag worden opgenomen.

3 Binnen de 3 maanden na het versturen van de ontvangstbevestiging: je wordt als melder op de hoogte gebracht over de stand van zaken dat aan de melding werd gegeven. Als melder heb je geen toegang tot het integrale onderzoeksverslag.

4 Verzending van een onderzoeksverslag over de behandeling van de melding aan de CEO, de operationeel verantwoordelijke en in voorkomend geval, de gerechtelijke autoriteiten, zodat passende maatregelen genomen kunnen worden.

5 Afsluiting van de melding: nadat het onderzoeksverslag werd afgeleverd, sluit C&IO het onderzoek van de melding af. Je blijft als melder beschermd tegen represailles (tenzij je zelf betrokken was bij de aangekaarte wantoestanden).

Tijdens het onderzoek geldt het vermoeden van onschuld. Dit betekent dat er geen definitieve maatregelen genomen worden zolang de feiten van de melding niet worden bevestigd door het onderzoek van de C&IO.

8. Beschermingsmaatregelen onder de klokkenluiderswet

a. Wie geniet bescherming?

Als melder geniet je zelf bescherming tegen represailles als gevolg van je melding. Daarnaast zijn er ook een aantal andere categorieën van personen die in aanmerking komen voor bescherming tegen represailles. Het gaat om:

- personen die meewerken aan het onderzoek (van zodra zij medewerking verlenen, genieten zij ook bescherming tegen represailles);
- familieleden of collega's van de melder, wanneer zij het slachtoffer kunnen worden van represailles in de werkcontext;
- juridische entiteiten die eigendom zijn van de melder, waarvoor de melder werkt of waarmee de melder verbonden is in een werkcontext;
- personen die de melder bijstaan in het meldingsproces en wiens bijstand vertrouwelijk is.

Je zal als melder of betrokken persoon geen bescherming genieten indien je opzettelijk foute informatie hebt gemeld of een valse melding hebt gedaan.

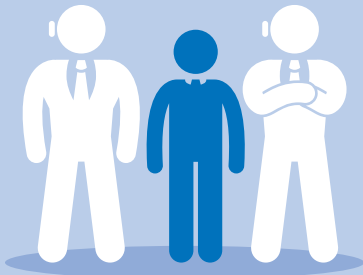

b. Vertrouwelijkheid?

Meldingen worden in principe steeds vertrouwelijk behandeld. Zo zal je identiteit als melder, de identiteit van betrokken personen en de identiteit van de personen op wie de melding betrekking heeft, niet vrijgegeven worden. Daarnaast worden ook alle documenten die in het kader van de melding worden voorgelegd, vertrouwelijk behandeld.

Enkel in uitzonderlijke en bij wet voorziene gevallen kan je identiteit als melder worden meegedeeld aan de bevoegde autoriteiten (dit zijn gerechtelijke/administratieve autoriteiten en geregementeerde instanties).

Je kan in het kader van je melding vertrouwelijke informatie bezorgen. Deze informatie kan voortkomen uit een contract, bedrijfsgeheim of een wettelijke bepaling. In dit geval kan geen enkele sanctie op professioneel of strafrechtelijk vlak tegen jou worden ondernomen. Als melder mag je geen strafbare feiten plegen om informatie te verkrijgen.

c. Welke bescherming tegen represailles?

Als melder of betrokken persoon ben je beschermd tegen represailles als gevolg van je melding. Zo zal je beschermd zijn tegen sancties als ontslag, schorsing of andere disciplinaire sancties, overplaatsing, loonsverlaging, intimidatie, ...

Je geniet bescherming vanaf de datum van de melding, als de melding door het C&IO (of extern kanaal) ontvankelijk wordt geacht. Een melding is ontvankelijk als de voorwaarden vermeld onder punt 3 vervuld zijn. Ook na het afsluiten van het onderzoek blijf je beschermd tegen represailles.

Als melder krijg je ook bescherming wanneer je een openbare melding doet, maar enkel indien er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat gevaar dreigt, je van mening bent dat na het doen van een interne of externe melding er geen gepaste maatregelen genomen werden of als je meent dat er vergeldingsmaatregelen getroffen zullen worden tegen je of een onderzoek geen oplossing zal opleveren.

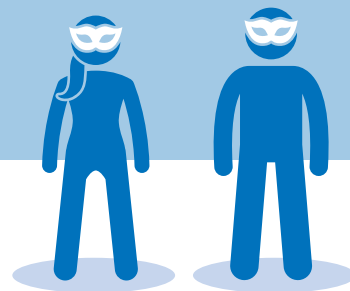
Wanneer je als melder echter met opzet een valse melding doet of foutieve informatie verschaft, kan je geen bescherming genieten.

Als melder geniet je evenmin bescherming voor feiten die losstaan van de melding en bescherming zal opgeheven worden na de afsluiting van het onderzoeksrapport als blijkt dat je als melder zelf betrokken was bij de aangekaarte wantoestanden.

d. Anonieme melding

Hoewel NMBS je aanmoedigt om je identiteit als melder mee te delen, kan je er echter voor kiezen om anoniem te blijven. Een anonieme melding is mogelijk via het intern en extern kanaal.

Bij een anonieme melding is het voor de onderzoeker onmogelijk om aanvullende informatie te verkrijgen. Het is dus belangrijk dat je zoveel mogelijk feitelijke elementen in je melding weergeeft. Het initiatief om contact op te nemen met het C&IO (om na te gaan of de melding wordt opgevolgd) ligt dan bij jezelf.

e. Bescherming van mijn persoonsgegevens

De gegevens die via het interne meldingskanaal binnen NMBS worden verzameld, zullen verwerkt worden volgens de voorschriften van de Europese Verordening Gegevensbescherming (GDPR). Alle nodige voorzorgsmaatregelen worden genomen om de veiligheid van de gegevens te vrijwaren tijdens het verzamelen, meedelen of opslaan ervan.

In de marge van het onderzoek kunnen sommige gegevens ook bij andere personen worden verzameld. Dergelijke persoonsgegevens worden enkel verwerkt voor zover ze nodig zijn voor het onderzoek betreffende de melding.

Raadpleeg de Privacy pagina op het NMBS intranet voor meer informatie over de verwerking van je persoonsgegevens en hoe je je rechten inzake persoonsgegevens kan uitvoeren.

